

Znalecký posudek

Na základě objednávky občanského sdružení Hortus Moraviae ze dne 22. dubna 2009 jsem vypracoval znalecký posudek, k němuž využívám své znalosti z dlouholeté práce restaurátora, a v té souvislosti i znalosti tragických konců množství uměleckých děl, způsobených chybnými, nevratnými, ale suverénními zásahy pseudoodborníků. Přečetl jsem 9 stran s 210 řádky číselných položek "Předběžného návrhu nákladů" na účelová zařízení a rekonstrukci kroměřížských zahrad v celkové částce téměř 345 milionů Kč, projektovaného Národním centrem zahradní kultury v Kroměříži. Na základě tohoto prostudovaného dokumentu se domnívám, že ukvapenými, nedostatečně odborně připravenými akcemi, může dojít k rozsáhlému, nevratnému poškození, případně znehodnocení unikátního, chráněného uměleckého díla světového významu.

S olomouckým biskupem Brunem ze Schauenburku(1245 – 1281) je spojeno založení města Kroměříže s gotickým hradem, kostelem sv. Mořice a kapitulou. Teprve však olomoucký biskup Karel z Lichtensteina (1664 – 1695) se s mimořádným rozmachem ujal nejen nápravy škod způsobených třicetiletou válkou, ale i vybudováním a zařízením zámku a obou zahrad. Jeho cílevědomé úsilí, šíře i hloubka budovatelského záberu je zcela jedinečná, obdivuhodná a u nás téměř bezpříkladná. Do Kroměříže přivedl řadu významných umělců a docílil ještě za svého života dokončit unikátní, celistvé umělecké dílo, znějící všemi druhy umění (sochařství, malířství, architektury, hudby, poezie) i sběratelství. Vzniklo dílo nevyčíslitelné a nepominutelné hodnoty, v roce 1998 zapsané do Seznamu světového, kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

Vedle zámku a zámecké zahrady je to zvláště Květná zahrada, dříve zvaná Hortus Moraviae nebo Libosad, stále živým barokním dílem skutečně výjimečné hodnoty a jako s takovým je nutno s ním zacházet. Působí sobě vlastními prostředky, které mají jemný, velmi snadno porušitelný organismus a je zvláště ohrožena zásahy, které nedostatečně vnímají jeho obtížně uchopitelnou podstatu. S tím úzce souvisí autenticita, která je nezbytným předpokladem síly výrazu, vzácnosti a jeho hodnoty jako uměleckého díla. Je jeho složkou, která se dá zachovat jen úzkostlivě restaurátorským přístupem, maximem odbornosti a dostatkem umělecké citlivosti a invence.

Každý zásah, obnovující poškozenou tvář uměleckého díla má povinnost bezvýhradně respektovat původní autorský záměr, který jediný určuje podobu a tím jeho hodnotu a význam. V minulosti to měli Lichtensteinovi nástupci s dokončováním nebo rozšiřováním jeho díla daleko snadnější, neboť s ním vnitřně plně souzněli. Dnes to máme podstatně horší, poněvadž téměř vše se měří a řídí tvrdými pravidly účelnosti, funkce, zisku a mechanismu toku financí. Umění pozbývá vážnosti, přestává se rozumět jeho řeči a významu a jeho trvalá potřeba k plnému životu se nahrazuje plytkou zábavou a konzumem. Proto je na místě připomínat riziko prosazovaných zásahů. Zažili jsme éru socialistického realismu, který se snažil umění zaměstnat, využít a "stáhnout na zem". Tato doba je sice už za námi, ale nebezpečí zneužití umění na základě těchto primitivních až infantilních zásad hrozí dál, zvláště v oblasti památek. Nedostatek vnitřního zaujetí, citu nebo intuice, talentu a nadání se u obnovy a ochrany památek uměleckého charakteru často obchází nespočtem úhlů pohledu a nepatřičných zájmů. Známou kauzou s podobnými tragickými důsledky je v poslední době zveřejněná tragédie opravy Karlova mostu v Praze. Navrácení původního záměru a původní síly výrazu uměleckého díla jako objektu je vzhledem k poškození a jeho stáří obtížný úkol, splnitelný jen na základě vysoké odbornosti, uchráněné před různými, bezohlednými tlaky.

Okolnosti rychlého rozjezdu projektu Národního centra zahradní kultury v Kroměříži týkající se rekonstrukce kroměřížských zahrad bez možnosti patřičné oponentury vzbuzují vážné obavy, aby nebezpečná váha milionů nezpůsobila poničení popisovaného vzácného uměleckého díla nevyčísitelné hodnoty, případně jeho splnutí s "potřebami dneška". Jak již bylo řečeno, ke zničení jemného organismu uměleckého díla stačí málo, natož halasně propagovaná masáž naplánovanými miliony. Skutečná starost o Květnou i Podzámeckou zahradu by se měla projevovat uvážlivě, soustavnou odbornou péčí.

Závěrem nutno zdůraznit, že nevyčísitelná hodnota tohoto unikátního uměleckého díla a jeho křehká krása zavazuje k úzkostlivému výběru opravdových a zodpovědných odborníků s vyloučením existujících tendencí, vehementně usilujících o manipulaci nejen s penězi, ale i s odborností, prostřednictvím metodiky nejrůznějších vědních oborů.

V Kroměříži, dne 9.května 2009

Znalec, akademický malíř
a restaurátor
František Sysel
Resslova 1566
767 01 Kroměříž
mobil 605265967

Znalecká doložka: Znalecký posudek jsem podal jako znalec jmenovaný rozhodnutím předsedy Krajského soudu v Brně ze dne 29.2.1971 č. j. Spr. 2722/70 pro základní obor ekonomiky v odvětví ceny a odhady obrazů, soch a restaurátorských prací a z oboru školství a kultury odvětví výtvarné se zvláštní specializací pro malířství, k polychromované plastice a restaurování (hodnocení a technologický rozbor). Znalecký úkon je zapsán pod pořadovým, číslem 480 znaleckého deníku. Znalečné účtuji samostatně.